

ALLMÄNNA AVTALSVILLKOR FÖR KOPIERING I SKOLORNA LÄSÅRET 2008/2009

1. Ändamål

Lärare har såväl pedagogiska som praktiska behov av att kunna kopiera upphovsrättsligt skyddat material för sin undervisning. Dessa behov kan endast till begränsad del tillgodoses inom ramen för den upphovsrättsliga lagstiftningen. För att få kopiera måste lärarna därför normalt inhämta upphovsrättsinnehavarnas medgivande. För att tillmötesgå lärarnas kopieringsbehov och underlätta deras yrkesutövning har parterna träffat detta avtal, varigenom upphovsmän och förläggare mot ersättning upplåter viss rätt att kopiera upphovsrättsligt skyddade verk. Parternas syfte med avtalet är – förutom att tillgodose nämnda behov – att skapa klarhet om kopieringsrättens omfattning. Mot denna bakgrund har följande överenskommelse träffats.

2. Definitioner

I avtalet förstås med

skola: den skolenhet eller liknande där utbildning som avses i 3 bedrivs,

undervisning: undervisning och därmed jämförbar pedagogisk verksamhet såsom fria aktiviteter, meddelande av studie- och yrkesorientering, ledning av timme till förfogande och skilda organisationers information till eleverna,

lärare: varje person som leder undervisning,

verk: litterärt eller konstnärligt verk, eller del därav, till vilket upphovsrätt gäller enligt lagen (1960:729) om upphovsrätt till litterära och konstnärliga verk, fotografisk bild enligt 49 a § upphovsrättslagen samt katalog, tabell eller annat dylikt arbete enligt 49 § upphovsrättslagen,

skrift: bok, häfte, kompendium, broschyr, notblad och liknande samt tidning, tidskrift eller annan periodisk skrift som innehåller ett eller flera verk,

diabild: stordia/overhead eller småbild för projektion,

engångsmaterial: blanketter och sidor som är framställda i syfte att användas av elev för ifyllande av svar eller dylikt,

block eller bunt: förlagsproducerat läromedel som levereras i block eller bunt och som omfattar minst tio likadana exemplar som avser tester och prov, kartläggning av attityder och intressen eller utgör stimulansmaterial för samtal eller andra liknande uppgifter,

rättsinnehavare: den som på grund av lag eller avtal innehar rätt att medge sådan kopiering som avses i detta avtal.

3. **Utbildningar som omfattas av avtalet**

Avtalet gäller för varje utbildning som kommunen/landstinget eller regionen är eller under avtalstiden blir huvudman för och som står eller ställs under tillsyn av Skolverket eller Folkbildningsrådet.

I kommuner gäller avtalet således lärare i deras undervisning i kommunala förskoleklasser, grundskolor, gymnasieskolor, kommunal vuxenutbildning och påbyggnadsutbildningar samt kommunal utbildning i svenska för invandrare (SFI). Avtalet gäller vidare kommunala särskolor, kommunala skolors uppdragsutbildning, samt såvitt avser Göteborgs, Malmö och Gotlands kommuner även gymnasieutbildningar, som annars bedrivs av landsting.

I landsting och regioner gäller avtalet således lärare i deras undervisning i landstingets/regionens gymnasieskolor, folkhögskolor och vuxenutbildning. Avtalet gäller vidare landstingets/regionens uppdragsutbildning vid gymnasie- och folkhögskolor.

4. **Utgångspunkter för avtalet**

Den rätt att kopiera för privat bruk som följer av 12 § första stycket upphovsrättslagen ska inte tas i anspråk i stället för den rätt till kopiering som upplåts genom detta avtal.

Avtalet berör inte den rätt att kopiera som följer av annan bestämmelse i upphovsrättslagen än 12 § och 42 c §.

5. **Kopieringsmetoder**

Avtalet omfattar alla former av grafisk, fotografisk eller liknande kopiering med de begränsningar som anges nedan. Som kopiering räknas även utskrift av digitalt lagrade verk.

Avtalet ger inte rätt att lagra verk i digital form i andra fall än som avses i 9.5 samt då kopieringsutrustning med digital inläsning används och digital form av verket under kortare tid används som ett överföringssteg, från pappersförlaga till papperskopia/OH-blad, i en omedelbar och sammanhängande process.

6. **Vem som får kopiera**

Endast lärare har rätt att kopiera enligt avtalet. Lärare kan uppdra åt annan att utföra kopieringen. Kopieringen får ske endast för lärarens egen undervisning och ska företas på det allmännas bekostnad, det vill säga normalt med skolans eller läromedelscentralens utrustning.

Läraren får kopiera för annan lärares behov endast om de gemensamt har planerat det aktuella undervisningsavsnittet.

Elev saknar således egen rätt att kopiera enligt detta avtal i annan mån än vad som följer av 12 § upphovsrättslagen.

7. **Vad som får kopieras**

Det är enligt avtalet och på grund av 42 c § upphovsrättslagen tillåtet att enligt nedan angivna regler kopiera ur alla offentliggjorda svenska och utländska verk oavsett om rättshavaren företräds av avtalsslutande organisation eller inte.

8. Lärarens kopiering till sig själv

Lärare får till sig själv framställa ett exemplar av ett verk i form av papperskopior. Verket får i sådana fall kopieras i sin helhet.

9. Lärarens kopiering till eleverna

9.1 Endast komplettering

Kopiering enligt 9.2-9.5 nedan är endast tillåten för att komplettera sådana förlagsutgivna läromedel, vilka varje elev normalt förutsätts ha tillgång till i undervisningen. Detta innebär att det inte är tillåtet att kopiera för att ersätta eller nedbringa anskaffningen av utgivna läromedel.

9.2 Antal exemplar som får kopieras

Läraren får endast framställa så många exemplar att lärarens elever får var sitt och läraren själv får några.

9.3 Antal sidor som får kopieras

Om förlagan utgörs av en pappersutgåva får läraren om inte annat anges i 10, under samma kalenderhalvår och för samma elever, högst kopiera 15 procent av antalet sidor i skriften, dock inte mer än 15 sidor. Om ett visst avsnitt, till exempel ett kapitel ur en bok, behöver kopieras och detta omfattar någon eller några få sidor mer än 15 procent respektive 15 sidor, får kopieringen dock avse hela avsnittet.

Om förlagan är digital får utskrift göras med maximalt 15 sidor i A4-format för samma elever under samma kalenderhalvår, om inte annat anges i 10. Exemplarframställningen får göras genom utskrift eller fotokopiering av utskrift.

9.4 Kopiering av notmaterial

Utöver bestämmelserna i 8-9.3 gäller följande beträffande visst notmaterial.

- a) Om i ett samlingsverk, som innehåller noter, ingår enskilt musikaliskt verk eller helt avsnitt av verk som finns tillgängligt på marknaden i separat tryck får ur det enskilda verket endast kopieras en femtedel (20 %) av antalet notsidor. Denna andel får uppräknas till närmast antal hela sidor.
- b) Körmaterial och lösa stämmor som ingår i ensemble- och orkestermaterial och som finns tillgängliga på den svenska marknaden i separat tryck får inte kopieras.

Med uttrycket *finns tillgängliga på den svenska marknaden* menas att notutgåvorna finns tillgängliga hos utgivaren eller den distributör från vilken skolan normalt förvärvar noter.

Kravet på tillgänglighet är uppfyllt om på förfrågan hos distributör och/eller utgivare endera förklarar sig kunna leverera önskat antal exemplar inom skälig leveranstid.

- c) Kopiering av musikaliskt verk för offentligt framförande är inte tillåten, om framförandet avses ske inför en annan krets än den som huvudsakligen består av lärarens klass och elevernas föräldrar.

9.5 Framställning av OH- och digitala presentationsbilder m.m.

Med beaktande av övriga regler i detta avtal får läraren framställa ett eller flera exemplar i form av diabild för användning uteslutande för de egna eleverna under det aktuella läsåret.

Duplikat av upphovsrättsligt skyddad diabild får dock inte framställas.

Exemplar får även framställas i digital form för att projiceras med presentationsprogram. Åhörarkopior av sådana digitala presentationsbilder får skrivas ut och delas ut till eleverna.

Av videogram och film, som är avsedd att visas i form av rörliga bilder, får endast enstaka bild kopieras.

10. Undantag från rätten att kopiera

Läraren får inte kopiera

- a) sådant läromedel enligt 9.1 som eleverna har tillgång till jämte studiematerial som hör till detta,
- b) engångsmaterial och material som levereras i block eller bunt,
- c) utskrift eller göra utskrift av digitalt lagrade verk om kommunen/landstinget/regionen eller skolan ingått annat avtal med rättsinnehavare som reglerar sådan exemplarframställning,
- d) om en rättsinnehavare har meddelat förbud mot kopiering av dennes verk hos Sveriges Kommuner och Landsting eller någon av organisationerna.

11. Uppgift om källan

Lärare är skyldig att tillse att källan samt upphovsmannens respektive fotografens namn framgår på kopiorna.

12. Kopiering utöver avtalet

Kopiering utöver vad upphovsrättslagen eller avtalet medger kan endast ske efter tillstånd av rättsinnehavarna. Förfrågan om sådant tillstånd kan ställas till upphovsmännen och/eller det förlag som har gett ut verket.

Organisationerna åtar sig att verka för att tillstånd lämnas när förlagsutgivna läromedel inte finns för den aktuella utbildningen eller kursen eller inte finns tillgängliga på den svenska marknaden.

13. Insyn och överträdelser

Parterna är överens om att det får anses ligga i rektors (eller motsvarande) allmänna ansvar för verksamheten att tillse att avtalets regler efterlevs och att lämplig tid ges lärare att få del av avtalet. Bonus Presskopia ska efter anmälan ges tillträde till skolor för att i samråd med rektor kontrollera tillämpningen av avtalets regler.